

Zpravodaj obce Poniklá

POD HORAMI

7-8/2023

8 | HASIČSKÝ
TÁBOR

14 | VELOREXEM
DO ŘÍMA

18 | HISTORIE
KŘÍŽŮ A SOCH

OBSAH

Jednání obecní rady	3
Společenská kronika	3
Obecní hlásný	4
Novinky ze Základní školy	6
40 let Mateřské školy	6
Rozlosování fotbalových soutěží – podzim 23	7
Ponikelská mládež v akci	7
Tábor SDH Poniklá – Cestování časem	8
Turnaj v beach volejbale	10
Vyzýváme všechny, kdo se rádi hýbou	10
Doktore, dohrál jsi svoji životní roli	12
110 let s včelaři – výstava	13
Velorex a motorkami z Poniklé do Harrachova	14
Knihobudka a její nová podoba	17
Ponikelské křížky a kaple	18
Poklady z Preložky X.	23
Bezpečně po horách	24
Literární putování Libereckým krajem	26
Od ovce k přízi	30

SVOZ POPELNIC

Svoz popelnic bude probíhat v těchto termínech:

TÝDEN	DATUM	SVOZ
36. týden	4. 9.	ano
38. týden	18. 9.	ano
40. týden	2. 10.	ano

a potom už každý další týden

DŮLEŽITÉ KONTAKTY

OBEČNÍ ÚŘAD

starosta Tomáš Hájek
603 569 389, 481 585 133
Hajek@ponikla.cz

Monika Nováková, Alena Soukupová
481 585 981
obec@ponikla.cz

obecní četa, sběrný dvůr (T. Klikorka)
608 084 782
ceta@ponikla.cz

VODOVODY (odečty, poruchy)

Hoření a střední Poniklá, Nová Ves (M. Dobiáš)
737 863 818

Dolení Poniklá, Přívlačka, Preložka (J. Čížek)
721 154 738

Pečovatelská služba Poniklá (D. Kubínová)
481 549 400

MUDr. Karásková

777 328 487

Ordinační hodiny v Poniklé čp. 266:

PO: 13.00–18.00

ÚT: 8.00–12.00

ST: 8.00–12.00; na objednání: 12.00–13.00

PÁ: 8.00–12.00; na objednání: 12.00–13.00

Ordinační hodiny v Jilemnici J. Harracha čp. 90:

PO: 7.30–12.00

ÚT: 14.00–17.00

ČT: 7.30–12.00

MATEŘSKÁ ŠKOLA

481 585 257, 737 711 997
skolka.ponikla@seznam.cz

ZÁKLADNÍ ŠKOLA

481 585 206, 604 310 491
zs@ponikla.cz

KNIHOVNA

732 608 524

knihovna@ponikla.cz

POŠTA PONIKLÁ

954 251 242

DĚTSKÝ LÉKAŘ

481 551 338 Poniklá

481 551 339 Jablonec nad Jizerou

481 551 332 Jilemnice

Ordinační hodiny:

PO: 7.00–12.00 ordinace Jablonec nad Jizerou

ÚT: 7.00–12.00 ordinace Poniklá

ST: 12.00–16.00 ordinace Jablonec nad Jizerou

ČT: 13.00–18.00 ordinace Poniklá

PÁ: 7.00–12.00 ordinace Jablonec nad Jizerou

Zpravodaj obce Poniklá **POD HORAMI 7–8/2023**, číslo 221, ročník 53, reg. č.: MK ČR E 17675, náklad 430 výtisků.

Vydává obec Poniklá, Poniklá 65, 512 42 Poniklá, IČ 00276006. Internetová adresa: www.ponikla.cz

Odpovědná redaktorka a jazyková korektura: Hana Hájková. Tisk: Gentiana Jilemnice. Cena 20 Kč.

Cena pro roční předplatitele 100 Kč. Cena pro předplatitele při zasílání poštou 260 Kč.

Zpravodaj Pod horami je dvouměsíčník. **Uzávěrka příštího vydání: 25. 10. 2023**

SVÉ PŘÍSPĚVKY, PROSÍME, ZASÍLEJTE NA E-MAIL: redakce.podhorami@gmail.com

Příspěvky mohou být redakcí upravovány a kráceny. Zveřejněné příspěvky nemusí vyjadřovat stanovisko redakce.

Za všechny příspěvky děkujeme!

Ilustrace na úvodní straně: Zrekonstruovaná fasáda kostela sv. Jakuba Většího, autor: Tomáš Hájek

JEDNÁNÍ OBECNÍ RADY ZA OBDOBÍ ČERVENEC AŽ SRPEN

Vážení ponikelští sousedé! Opět máme za sebou horké léto a spoustu práce, a tak si pojdme ty naše obecní slasti a strasti společně připomenout na řádcích níže.

Ponikelské koupaliště prošlo před letní sezónou mnoha úpravami, které potěšily nejednoho návštěvníka. Došlo k opravě vany, korun hrází, bylo instalováno a dokončeno dětské hřiště, natřen skokanský můstek, meze se osázely zelení, parkoviště bylo od areálu odděleno plotem, v areálu vznikla karavanová stání. S množstvím investic vložených do areálu doznala změn po delší době také výše vstupného. Letních radovánek si dospěláci užijí za 50 Kč, děti do 15 let za 30 Kč, konec výběru vstupného byl posunut na 19 hod.

V duchu hesla „nejlepší odpad je ten, který nevznikne“ jsme zažádali Liberecký kraj o dotaci na pořízení domácích kompostérů. Ve skladu tak máme pro 30 kompostování chtivých ponikeláků připraveny kompostéry o velikosti 1400 l nebo 2000 l. Zásoby jsou omezené a proto neváhejte.

Zdárně jsme vysoutěžili dvě zakázky na letošní podzimní investice.

Veřejnou zakázku na rekonstrukci vodovodu Poniklá a stavbu nového vodovodu Mejto vyhrála společnost Stavby Flamberg s. r. o., Hostinné s nabídkovou cenou 3 400 000,71 Kč bez DPH. Celkem jsme obdrželi 3 nabídky účastníků, přičemž nejdražší nabídka byla 5 120 867,18 Kč bez DPH. Veřejnou zakázku na opravy komunikací vyhrála společnost M-Silnice, a. s., Pardubice s nabídkovou cenou 4 615 334,00 Kč bez DPH. V této zakázce jsme obdrželi 4 nabídky účastníků a nejdražší nabídka činila 5 639 114,63 Kč bez DPH. Obě tyto akce by dle harmonogramů měly být ukončeny v letošním roce.

Po letech dobré služby jsme se rozloučili s hasičskou cisternou LIAZ (r. v. 1982). Vzhledem k technickému stavu vozidla, konkurenčním nabídkám na trhu, docházející platné technické kontrole, byla kupujícímu prodána za cenu 100 000 Kč.

Vážení sousedé, užijte si poslední letní dny, všem žákům přejeme úspěšný vstup do nového školního roku a Vám všem příjemně pohodový nadcházející podzim!

■ **Petra Novotná, místostarostka**

Žádost o úplatný převod pozemků

pozemky: kú Poniklá, ppč. 61/1, 62, 3091, 660, 661

žadatel: Vladimír Hejral

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

(červen až srpen 2023)

JUBILEA

Eva Braunová, 70 let
Jaroslav Harcuba, 70 let
Hendrik Hofman, 70 let
Jiří Jindřišek, 75 let
Marie Zelinková, 75 let
Jana Kohoutová, 80 let
Alžběta Zelenková, 80 let
Helena Havlíčková, 85 let
Jiřina Mádlová, 85 let

ÚMRTÍ

Stanislava Hnyková
František Kaván
Jiřina Preislerová

PODZIMNÍ SVOZ NEBEZPEČNÉHO ODPADU

V sobotu 7. října

9.40 až 9.55 sběrný dvůr u bývalé přádelny (čp. 260)

Přijímány budou následující druhy odpadu:

- ▶ Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek, vč. olejových filtrů
- ▶ Oleje a tuky
- ▶ Absorbční činidla (znečištěný textilní materiál)
- ▶ Barvy, lepidla a pryskyřice
- ▶ Rozpouštědla, kyseliny, zásady
- ▶ Pesticidy (hnojiva)
- ▶ Olejové filtry a další zaolejovaný materiál, oleje, tuky
- ▶ Akumulátory, baterie, články, zářivky

Sběrný dvůr je pro odkládání velkoobjemového i nebezpečného odpadu běžně otevřen také každou první sobotu v měsíci (krom ledna) vždy od 9.00 do 10.00 hod.

OBECNÍ HLÁSNÝ

Pohřichu povedené ponikelské podzimní pohlednice

Obec Poniklá vydala sérii podzimně laděných pohlednic z fotografií pana Tomáše Brabce. K dostání jsou na OÚ a v krámku Nad věcí. Na rubové straně je vedle místa pro adresu a pro vlastní vzkaz předtištěno jen prosté: Poniklá – Pupek světa. Nic výstižnějšího by zajisté nevymyslela ani umělá inteligence!

Kostel v novém hávu

Nový nátěr fasády prozářil ponikelský chrám sv. Jakuba Většího. Základní barva zůstává v téměř totožném tónu, jen vnitřní pole fasády věže jsou nově světlejší. Nově také byla obnovena historicky doložená, leč později odstraněná, šambrána oken zvonice. Kostelní exteriér, jinak poměrně strohý, tím přece jenom získal na plasticitě. K úplné dokonalosti by, myslím, stálo za to ještě obnovit nátěry střech, parapetů a okapních svodů v neutrálnější barvě. A také opravit všechna ta rozbitá obecní (!) schodiště do kostela. Jo, kostel je církve, ale pozemek kolem něj včetně všech stupňů venkovních schodišť je obecní. Ale i tak je to už nyní krása nevídaná, podpořená navíc loňskou novou fasádou sousedního domu Schovánkových (krámk). To je ostatně také důvod, proč ze série pohlednic vypadly všechny ty s dominantou kostela a pohledy na návěs – už nejsou pravdivé.

Spolu s kostelní fasádou bude opravena věžní makovice s křížem na kostelní věži, vpsledku již trochu nakloněná. Bývá to častý úkryt pro zajímavá poselství z minula. Těšili jsme se však marně, staří Ponikeláci neměli potřebu nám něco pěkného vzkázat. Domluvili jsme se tedy s panem farářem, že za farnost i za obec do nově opravené makovice nějaký ten pozdrav budoucím pozemšťanům umístíme. Předpokládám, že své vlastní vzkazy do budoucna budou

moci i jednotliví občané připsat po některé mši, nebo třeba v rámci zářijových Tuláčkových slavností. A pište klidně i pravdu, doufejme, že následujících 100 let ji nikdo neuvidí...

Pěšina nad Tuláčkovou návší

Nová betonová pěšina spojující Tuláčkovou návěs a parkoviště za farou již vytvrdla. Po plánovaném omezení parkování na návsi si ji místní i turisté jistě zamilují! Postavena byla díky příspěvku Libereckého kraje na podporu památek UNESCO. Tedy ze stejného programu, který nám ještě letos dovolí instalovat také turistický naučný a navigační systém. A z peněz na podporu turistického ruchu od Státního fondu životního prostředí a i díky ještě další mimořádné podpoře památky UNESCO od Libereckého kraje bude letos podniknuto i předláždění značných ploch Tuláčkovy návsi tak, aby bylo jasné, kam automobily smí a kam už ne. Chvilí to možná bude některé motoristy štítat, ale větší bezpečí i klid pro turisty a zejména místní obyvatele včetně školáků trochu parkovacího nepohodlí hravě nahradí. A to vše při jen zcela minimálních nákladech ze strany obce, hurá!

Kompostéry do dalších zahrad

Obec Poniklá pořídila pro své občany k zápůjčce a následnému darování dalších 30 kusů kvalitních zahradních kompostérů. Doplňuje tak masivnější vlnu z roku 2019 o dalších 15 ks kompostérů velikosti 1500 litrů a 15 ks kompostérů o velikosti 2000 litrů (tedy docela velikých). Přednostně jsou určeny pro ty, na které se nedostalo v první vlně v roce 2019 a platí, že „kdo dřív přijde, ten dřív mele“. Zájemci se hlásí u starosty (kontakt na konci článku), nebo osobně na OÚ.

Následuje úvaha jen pro otrlé, absurdit milovné občany. Kompostéry byly pořízeny z dotace od našeho státu, který podporuje předcházení vzniku odpadu. Bezva. Jenže ten samý stát ale zároveň schválil legislativu, podle které není úplně rozumné kompostéry lidem dávat. V rámci ambiciózních ekologických cílů se totiž stále naléhavěji bude sledovat procento vytríděných odpadů, mezi nimi i bioodpadu. Ano, i tráva, listí a kuchyňské zbytky jsou vnímány jako vytríděný odpad a vzhledem ke své značné hmotnosti budou tvořit zcela klíčovou sledovanou komoditu. Paradoxně totiž legislativní cíle nežadají omezení objemu směsného (netříděného) odpadu, ale pofiderní snížení vzájemného poměru mezi směsným a tříděným odpadem. No a toho se ovšem snáze dosáhne tak, že bude hodně bioodpadů. I přepečlivé třídění totiž narazí na své jen těžko dále překonatelné limity, které prostě nedosáhnou k vyblouzněným metám. Potom je ale jinak ideální stav, kdy si každý svůj vlastní bioodpad bez dalšího převážení a zpracovávání vyřeší sám, problematičtější. Tento vytríděný odpad se do tabulek totiž nepropíše! Jestli nakonec dostane někdo „tam nahoře“ rozum, nebo budou ve finále obce skupovat balíky slámy a vykazovat je jako tříděný odpad (aby unikly drakonickým pokutám), to si řekneme v dalším díle našeho Kafkovského seriálu.

Léky do lékárny

Nabádáme-li k nošení léčiv do lékárny, nemíníme tím to samé, jako je „nošení dříví do lesa“, neboť řeč je o léčivech s prošlou spotřební lhůtou. Ty nepatří do běžného odpadu, ale nebudou již ani (velmi drazé) sbírány v rámci sběru nebezpečného odpadu. Lékárny mají ze zákona povinnost stará léčiva bezplatně odebírat, takže toho, prosím, využijeme.

Vesnice roku

Vesnicí roku Libereckého kraje 2023 se stala obec Bílý Kostel sousedící s Chrastavou. V mnohém mi připomíná naši pozeňnanou vísku – má také něco přes tisíc obyvatel, také tam mají skvělé čínorodé občanstvo, pestrou paletu spolkového života, obecní investice kam jen oko dohlédne, moudré zastupitele a výtečného starostu (to byl fór!). Bílý Kostel je opravdu pěkné místo, které po ničivých povodních z roku 2010 povstalo v plném lesku a jehož plány jsou velkolepé. Předáním této ceny 10. srpna přišla tedy Poniklá o svůj jednorozhodný titul a nyní už jen doufáme, že se slibných finančních výher nakonec přece jenom dobereme. Jó, ony ty ministerské mlýny melou rozvázně a od předaného symbolického šeku je to k reálným penězům tuze daleko...

Hlavní výhrou ale byly zajisté zkušenosti „ze světa“ a také třeba možnost s krajskou komisí navštívit všechny účastníky letošního i napřesrok konaného klání. Věru že je se čím inspirovat.

Bílíkosteletičtí si užili předávání cen podobně jako před rokem my (jen ta Libuše jim tam chyběla). Pokud bych ale byl cizincem nerozumějícím česky, možná bych z oslavy odjel s tím, že hlavním vítězem jsou Roprachtice! No vážně! Naši dobří sousedé totiž v soutěži také zazářili a náramně uspěli, dostali jednu ze čtyř hlavních cen. Ovšem nadšení, s jakým oranžovou stuhu přebírali, bylo tak opravdové, že si zaslouží fotografii v našem zpravodaji právě oni. Krom gratulací jim přejeme také úspěch v celostátním kole oranžové stuhu, která je orientována na zemědělství, údržbu krajiny, spolupráci se zemědělskými subjekty a tak podobně. Vemenaté krávy šampionky i špičaté roprachtické zelí jsou za mne horkými kandidáty na úspěch!

Zemřel František Kaván

Poněkud rozverný tón dnešních zpráv zakončím ale smutně, byť mi vzpomínky na pana doktora hrají na rtech jedním úsměvem za druhým. Rozdal nám těch taškařic totiž tolik, že se asi žádné vzpomínání na něj neobešlo a neobejde bez toho, aby se nakonec neproměnilo v třeskový proud těžko uvěřitelných šprýmovných historek. František Kaván byl obecní figurou, jakých není. Absolutní samorost, který se celý život zcela programově (na rozdíl od naprosté většiny ostatních) dělal obyčejnějším, než jakým byl. Sám sebe charakterizoval jako „jen takový vobyčejný vesnický houno“, což svede málokdo! Odzbrojující sebeironie, plnokrevné komediantství, hudební virtuozita, neotřelé komentování současnosti a zejména minulosti, rázovitá (ale přitom vlastně precizní) veterinární praxe, kulinářské mistrovství, vysavač na třešně, doktorskou jehlou opravené brýle, chalupa zarovnaná ježky na dříví viditelnými snad i z vesmíru... Ale hlavně všechna ta „dobrá vůle“ nezkatit žádnou legraci. Františku, děkujeme.

■ **Tomáš Hájek, starosta**

Tel.: 603 569 389,

e-mail: Hajek@ponikla.cz

NOVINKY ZE ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Škola o prázdninách nezůstala prázdná

Koncem června děti opustily školu, ale budova otevřela dveře dalším zájemcům o vzdělávání. Probíhaly zde řemeslné kurzy, které jsou vyhledávány nadšenci z celé republiky a mají letitou tradici. Poté zde měli každoroční soustředění mladí florbalisté z Benešova. Také se zde trochu rekonstruovalo. Učitelé se mohou těšit z nové moderní sborovny, kterou si jistě zaslouží. Dále byly vymalovány některé třídy a chodby.

V tomto školním roce se bude v naší škole vzdělávat 113 žáků, z toho 8 ukrajinských. V minulém školním roce bylo o jednoho žáka méně. Děti se mohou těšit v průběhu školního roku na různé kulturní a sportovní akce.

Blahopřání

Rádi bychom za všechny děti a zaměstnance školy popřáli našemu panu řediteli Zdeňku Vinklářovi u příležitosti jeho životního jubilea hodně energie a zdraví při vykonávání náročných pracovních povinností, pohodu a klid v osobním životě. Děkujeme za příjemnou atmosféru, kterou svým klidným přístupem ve škole vytváří.

■ **Alena Stránská a Miluše Kučerová**

NEUVĚŘITELNÝCH 40 LET MATEŘSKÉ ŠKOLY PONIKLÁ

Tak nám začal další školní rok, v pořadí již 41. v „nové“ budově. Školka je zatím plná dětí. Během letních prázdnin měla proběhnout velká rekonstrukce vnitřních prostor školky, už by si to docela zasloužila a mohl by to být krásný dárek ke kulatému výročí. Ale dotace nakonec nevyšla, tak snad další rok. Držte palce.

Během 40 let se ve školce vystřídal hodně dětí. Pracovní kolektiv se naštěstí obměňoval zřídka. Vždy jsme byli dobrá parta, na kterou bylo za všech okolností spolehnouti a bylo nám spolu dobře. Všem tímto zpětně ještě děkuji a přeji hodně zdraví, pohody a radosti.

Za 40 let jsme prožili plno různých akcí, situací, radovali se z úspěchů a řešili i provozní problémy. Dnes se chci ale vrátit do již minulého školního roku. Mnozí víte, že jsme ve školce měli menší (ale stejně velmi nepříjemný) požární problém. Bylo 8. května, státní svátek, pracovní volno a ve školce vyhořel plynový kotel, naštěstí nic jiného. A hned se bez váhání objevilo mnoho lidí, kteří přišli pomoci.

Tímto bych chtěla velmi poděkovat panu Tomáši Klikorkovi, panu starostovi, malířům Romanu Mládkovi a Svatému, kteří ihned druhý den nastoupili na náročnou výmalbu kuchyně, výtahové šachty a kuchyňky. Velké poděkování posílám též všem „svým holkám“ ve školce, které již v pondělí, ve svém volnu, pomohly připravit prostory na malování a v dalších dnech urputně pracovaly na velkém úklidu, aby se již po dvou pracovních dnech vše vrátilo do běžného režimu. Velké poděkování patří též rodičům, kteří si podle svých možností nechali své děti doma, protože velký úklid musel proběhnout i ve II. třídě. Nesmím zapomenout ani na svou rodinu, která je tu vždy, když potřebuji pomoci. Doufám, že jsem na nikoho nezapomněla, velmi by mě to mrzelo, byla to hodně hektická akce.

Ještě jednou VELMI DĚKUJI VŠEM za to, že tu jsou a jsou ochotni pomáhat, když je to třeba a kde je to třeba.

■ **Lenka Scholzová**

ROZLOSOVÁNÍ FOTBALOVÝCH SOUTĚŽÍ TJ PONIKLÁ – PODZIM 2023

Muži

datum a čas	domácí	hosté
19.8.2023 17:00	TJ Poniklá	TJ Slavoj Kořenov
27.8.2023 14:30	Hančův sportovní klub Benecko	TJ Poniklá
2.9.2023 17:00	TJ Poniklá	TJ Sokol Kruh
9.9.2023 17:00	TJ Poniklá	SF Studenec/So Dolní Branná
16.9.2023 16:30	TJ Poniklá	SK Studenec B
23.9.2023 16:30	TJ Poniklá	TJ Sokol Horní Branná
1.10.2023 16:00	TJ Sokol Rovensko B	TJ Poniklá
7.10.2023 16:00	TJ Poniklá	SK Semily B
14.10.2023 15:30	TJ Sokol Víchová	TJ Poniklá

Starší příprava

datum a čas	domácí	hosté
9.9.2023 9:30	FK Přepeře	TJ Poniklá
13.9.2023 17:00	TJ Sokol Horní Branná	TJ Poniklá
16.9.2023 9:30	TJ Poniklá	TJ Spartak Rokytnice nad Jizerou
23.9.2023 9:30	FK Sedmihorky	TJ Poniklá
28.9.2023 9:30	TJ Poniklá	FK Košťálov - Libštát/So Nová Ves
30.9.2023 9:30	TJ Poniklá	Sportovní klub Studenec
8.10.2023 9:30	TJ Sokol Bozkov	TJ Poniklá
11.10.2023 16:30	FC Lomnice nad Popelkou	TJ Poniklá
14.10.2023 9:30	TJ Poniklá	TJ Sokol Jablonec nad Jizerou
22.10.2023 9:30	SK Semily A	TJ Poniklá

PONIKELSKÁ MLÁDEŽ OPĚT V AKCI

Na nejtěžším závodě fichtlů na světě – 10. ročníku **Fichtl MAZEC 24 hodin 2023** v Dolním Bousově opět nechybělo několik týmů z naší vesnice, někteří se závodů zúčastnili již po osmém v řadě za sebou.

Závodilo celkem 105 týmů na okruhu dlouhém 3,8 kilometrů. Diváci byli jako vždy skvělí a vytvořili parádní atmosféru.

■ **Jaroslav Jón ml.**

web: <http://fichtl.motocrossclub.cz>

TÁBOR SDH PONIKLÁ – CESTOVÁNÍ ČASEM

Od 10. do 16. července 2023 se naším útočištěm stalo stanové tábořiště ve Štĕnkově u Třebechovic pod Orebem. Zúčastnilo se cca 42 dětí (z toho jen 16 dětí jsme si dovezli my, vedoucí).

Na tábor jsme odjízďeli vlakem z Poniklé (no, vlakem) a zrovna jsme chytili výluky – takže asi 3× autobusem, někde vlakem = cesta trvala 4 hodiny. Hurá, sláva, kolem 15 hodin jsme dorazili do tábora. Vybalit, prošmejdit

Na ranním nástupu jsme děti seznámili s celotáborovým programem: „Cestování časem“. Všimli jsme si také prapodivného stroje, který se nám uprostřed tábora objevil. Světe, div se – zatočili jsme kličkou a ta nás přenesla od pravěku, přes Egypt, středověk, antické Řecko až do budoucnosti.

V pravěku byl důležitým zdrojem hlavně OHEŇ a více bych toto nerozebírala.

Návštěva Egypta nás zavedla k tajům tajemného písma, hledání a rozluštění šifry, stavění pyramid a nakonec k osvěžení v nedalekém koupališti. Večery se nesly v duchu krátkých a vtipných scének – tudíž nechyběly ani mumie.

Další den sliboval celodenní výlet, trochu jsme si to ulehčili – tedy, jak kdo. Vyrazili jsme si na 12 kilometrů dlouhou cestu po divoké řece na raftech. Voda místy stála, místy nás házela ze strany na stranu, potom občas někoho i spláchla. Prostě další poplašná zpráva, která musela přijít jako důležitá informace z tábora: „Taky jsme se utopili.“ A ten, kdo celodenní výlet přežil, si odpoledne mohl zahrát oblíbenou hru „Na štěstí“ – tak naštěstí to zvládli všichni.

Po večerní asi hodinové vyčerpávající válečné poradě, na což nikdo nebyl zvyklý (ale Bára a Tomáš to měli suprově připravené – no jo, nováčci),

okolí, dojíst zbytky rýžků a toustů, co kdo nestihl cestou, a tradá na seznamovací večerní hry. Kdo by řekl, že děti padnou do spacáků jako zabité... by se mýlil, jako my.

jsme se druhý den ocitli v Řecku, v báji o Odysseově putování z Troje až na Ithaku. Dopoledne se konala „plavba“ po stanovištích celého Středomoří. Odpoledne se neslo ve znamení antických her a soutěží. Fenomenální byly nejen divadelní výkony, které vystřídaly nevšední zážitky, a dojem z celého dne byl nad všechna očekávání. Završeno scénkou na Odysseovu počest – Návrat na Ithaku, kterou sehrály děti pod vedením Tomáše Hájka. Jako sladkou tečku si s Fandou stříhli krátké meotarové divadlo, inspirované příběhem o Ikarovi. Za kulturní zážitek z celého dne velice děkujeme.

Na poslední den jsme odcestovali do daleké budoucnosti. Děti nejprve měly popřemýšlet, co, nebo jakou budoucnost si představují, jaká by mohla být. Fantazii se meze nekladly. Poté měly za úkol ztvárnit podobu své vlastní planety a vtisknout jí svoje výtvarné umění. V záplavě barev a fantazie vznikaly krásné lampiony, které děti strážily po celý den až do noci, kdy si je měly odnést na oblíbené místo na táboře. Lampiony kouzlem měsíčního svitu ožily a na závěr si každý došel pro svoji planetu, která byla nasvícená, večer při stezce odvahy. Ještě jsme si stihli u táboráku opéct burty a zakončit tak celotáborové putování časem.

Doufáme, že si všichni užili tábor naplno jako my. Po dlouhé době jsme měli po celý týden slunečné počasí. Odnесли jsme si spoustu zážitků, drobných odměn, diplomů i jeden památeční dárek – speciální kalendář, datovaný od srpna 2023 do dalšího tábora 2024.

Moc chci poděkovat všem, kteří se podíleli na táborových přípravách. Týden neskutečné srandy, pohody a dětského nadšení (a někdy i těch pár špatných chviliek) nás stále motivuje k dalším akcím.

Veliké díky patří hlavnímu šéfovi Mírovi Jiroušovi, šéfkuchaři Markovi Kulhavému, technicko-údržbáři Jirkovi Ženíškovi, nejen zdravotnici i vedoucí Soně Sofii Hlídkové – měla práce dost a všem vedoucím, kteří se ochotně a svědomitě starali o zábavu a všechny malé cestovatele: Šárka Jiroušová, Petr Hájek, Tomáš Hájek, Bára Kulhavá, Vojta Holubec + Kristýna, Verča Jiroušová.

■ **Renáta Pušová**

I KDYŽ NÁM POČASÍ NEPŘÁLO, PŘESTO JSME SI ZAHRÁLI – BEACH!

Pátého srpna jsme se sešli na místním koupališti, abychom se pokusili si „pinknout“. Počasí nic moc – celkem chladno, občas mrholilo, občas dokonce přišlo. Přesto se do boje pustilo 6 odhodlaných dvojic. Jedna ryze dámská dvojice – před dívkami smekám – písek byl mokrá a velmi studený. A pět mužských dvojic. Hrál se systém každý s každým. Výsledky nebyly až tak důležité. Byl to i v tom nečase příjemně strávený čas.

Jasnými vítězi se stali **bratři Simonidesovi** s 12 body. Na druhém až čtvrtém místě se umístily s 9 body tři dvojice, kde nakonec rozhodovaly vyhrané míče. Věk účastníků byl v rozpětí 16 až 42 let.

Cenu štěstí vylosoval nejmladší divácký účastník Tobík – sud pivka od paní vedoucí Markéty. Cenu si převzali Pavka s Vaškem.

Tak snad zase za rok.

■ **Zdeňka Petrušková**

VYZÝVÁME VŠECHNY, KTEŘÍ SE RÁDI HÝBOU

Máme před sebou půl roku nacvičování na sokolský slet. Pokud máš zájem a jsi rád/a v kolektivu, kde je legrace a trochu se cvičí, přijď do tělocvičny, kde se bude nacvičovat koredukováná sletová skladba „rocková symfonie“. Všechny zájemce mezi sebou rádi uvítáme. Vrcholem cvičení bude vystoupení na všesokolském sletu v Praze od 30. 6. do 5. 7. 2024. Již nyní se na všechny těší Z. Petrušková, která může dodat ještě přesnější informace.

■ **Zdeňka Petrušková**
tel.: 720 165 987

MKŘ zve všechny milovníky starých traktorů na akci ČOCHTEK Traktoriáda 2023 – 4. ročník

kdy: 16. 9. 2023 od cca 14:00 hod.
kde: MUZEUM KRKONOŠSKÝCH ŘEMESEL

BUDIŽ STÍN!

samozvaná národní přehlídka stínového divadla

7. a 8. října 2023 na různých místech v Poniklé

- deset až patnáct skvělých inscenací stínového loutkového divadla
- seminář stínového divadla
- chytré řeči o divadle
- jedna výtvarná a jedna literární výstava
- večerní koncert
- historická rekonstrukce místního významu

... a k slíbeným výstavám na přehlídce *Budiž stín!* připojujeme i krátkou ochutnávku:

Světla a stíny v zahradách

Staré formy mizí, některé opouštíme, abychom pro nové obsahy a obrazy z hlubin duše objevovali formy nové.

Martina Tóthová je lektorka relaxačních výtvarných kurzů Balzám na nervy, výtvarnice, kreativec z mezinárodních reklamních agentur, ideamaker na volné noze. Žije, pracuje a doma se cítí v Praze, Holešově a thajské vesnici Ban Nabua.

Světlušky

Večerní chvilka poesie. Básně soumraku, tmy, měsíce, hvězd, světlušek, rozjímání a toužení v čase mezi západem a východem slunce. Výstava lampionů Hanky Voříškové a mnoha básníků.

Hanka Voříšková je legendární loutkářka a výtvarnice, vyučující výtvarné obory na ZUŠ Choceň. Téměř tři desítky let přináší do světa ochotnického loutkaření silné příběhy s nezaměnitelnou poetikou a neotřelými nápady.

„DOKTORE, DOHRÁL JSI SVOJI ŽIVOTNÍ ROLI“

Milí příznivci našeho ochotnického divadla, věnujme dnes krátkou vzpomínku našemu divadelnímu kolegovi Frantovi Kavánovi, dlouholetému členovu spolku J. J. Kolár.

Když jsme v roce 1997 opět s velikým nadšením začali po delší době nečinnosti zkoušet první hru „Už je zase v Čechách jako bejvávalo“, dostal Franta jako zkušený harcovník hlavní roli kočího. S úsměvem vzpomínáme na nové vymyšlené pojmenování osvětlovače Luboše na „Bodovku“, podle divadelního reflektoru. Myslím, že do poslední chvíle mu jinak neřekl. A veselo bylo i při premiéře, kdy Soňa, coby jeho dcera, zapoměla text. Franta pohotově pomohl, když se jí zeptal její replikou: „Že ty se asi otrávíš?“ A rázem vypadnutý text Soně naskočil a mohlo se pokračovat.

Pan doktor hrál skoro v každé nové hře vždy jednu z hlavních rolí, připomenu to níže s fotografiemi. Jezdili jsme na josefodolské divadelní přehlídce, doktor měl vždy v kapse štěbenec a rád bavil večer s ostatními muzikanty z našeho spolku celou divadelní společnost. Každým rokem při „cestě pohádkovým lesem“ se představoval našim dětem coby líný Trantunberk, který se válí jenom v posteli. Vždy byl ale také nápomocen při rekonstrukci divadelního skládku za farou, a při tom nás bavil ze svými zážitky z divadla i ze života. To jsme se často nasmáli, pan doktor nikdy nezkazil žádnou srandu. Budeme často vzpomínat.

Poslední jeho velká role ve hře „Darmošlapky“ byla neskutečně předvedena, jen velká škoda, že kvůli covidu jsme ji hráli jen párkrát a na přehlídku do Josefova Dolu jsme se vůbec nedostali. Moc mne to mrzí, poněvadž jsem přesvědčená, že by Doktor obdržel velké ocenění. Pan doktor Franta Kaván se po ponikelské pouti rozhodl odejít do divadelního nebe za Petrem školníkem a Helenkou Skalskou, a tím dohrál svoji „životní roli“. Franto, drž nám tam místo a jednou si tam všichni zahrajeme tu největší komedii.

■ **Pavlna A. Holubcová, principálka spolku J. J. Kolár**

STO DESET LET S VČELAŘI: Úžasný pohled na slavnostní ohlédnutí za výstavou Včelařského spolku pro Poniklou a okolí

V neděli 30. července se v Poniklé konala slavnostní výstava ZO ČSV Poniklá, která přilákala desítky včelařů anadšenců z celého okolí.

Na výstavě byla představena zařízení, která usnadňují práci místním včelařům, a to i s podrobným popisem a předvedením jejich funkce. O jednotlivých zařízeních a jejich použití povídali včelaři ZO ČSV Poniklá, kteří

se s námi podělili o své osobní příběhy a zkušenosti. Je vidět, že včelařství je pro většinu ponikelských včelařů velkou vášní.

Na závěr bych ráda poděkovala organizátorům výstavy Včelařského spolku za jejich práci a uspořádání této události. Připravit takovou výstavu vyžaduje mnoho příprav a úsilí, a výsledek stál za to.

Děkujeme také všem návštěvníkům, kteří přišli podpořit včelaře a dozvědět se více o důležitosti včel pro naši planetu. Vaše přítomnost a zájem byly pro nás velkou motivací a potvrzením, že včelařství je stále aktuální a důležité téma.

■ Soňa Anna-Marie a Jája

VELOREXY A MOTORKAMI Z PONIKLÉ DO HARRACHOVA – PŘES ŘÍM

Proč by se sen nemohl stát skutečností, nemožné realitou a zázraky součástí našeho života? My jsme to zkusili a vyšlo to. Zaplať Pán Bůh a díky dobrým lidem.

Po vroucné modlitbě v kostele, po „kázání“ venku a vlídném slovu na cestu od pana starosty Tomáše Hájka a přiložení rukou (roztlačení) na startu jsme vyrazili... Dva velorex – dva důchodci Honza a Jarča v jednom, já Ivo v druhém, Lukáš a David na dvou motorkách a jeden doprovodný velorex, Jarda Hrbáček, který se jel ujistit k Hrabáčovu, že nám vopravdu nehráblo a že se nevrátíme zadní cestou domů. Nevrátili jsme se!

Přes hory a doly, silnice i cesty, louky a pole, tunely i vrchy, to vše jsme absolvovali vstříc věčnému městu Římu... že ne?

Tak jsme například zvládli: pražský tunel Blanka, světoznámý průsmyk – horské sedlo Passo Stelvio ležící v údolí pod horským masívem Ortler v nadmořské výšce 2760 metrů na hranici Itálie a Rakouska, na které jsme vyjeli – no spíš vyšplhali, italskou dálnici, slovinské pohoří, rakouské Alpy i Krkonoše.

Vyjeli jsme v neděli 30. července na ponikelskou pouť sv. Jakuba po mši sv. přibližně před jedenáctou a pak

už to šlo i jelo směrem dolů do Itálie, přes Rakousko, průsmyk Stelvio, okolo Středozemního moře, až jsme v pátek 4. srpna navečer dorazili na Velehrad – ten římský (český poutní dům sv. Cyrila a Metoděje v Římě asi 1,5 km od Svatopetrského náměstí). Nejprve jsme ale před sebou poslali déšť, neboť v Římě, jak nám nahlásili, dva měsíce nepršelo, tak aby smysl špínu ulic města před námi a z nás pak už jen

mírné mrholení spláchno prach silnic a pot z čela, ani za zapnutí stěrače to nestálo.

V sobotu jsme procházeli město s jeho radostmi i bolestmi: Svatopetrskou baziliku s oltářem Svatého Václava, Lateránskou baziliku, kde sv. Cyril a Metoděj položili duchovní knihy ve slovanském jazyce na oltář a s pozhénáním papeže se tak staly prvními cizojazyčnými knihami rovnocennými

jazyku hebrejskému, latinskému a řeckému a směly se používat (jak prosté a přece funkční, oproti dnešní státnické mašinerii a nenasytnému úřednímu šimlu), dále kostel svatého Clementa s hrobem svatého Cyrila, karmelitánský klášter s výjevem anděla, který šípem boží lásky zasahuje srdce mystičky Terezie z Avily – a kdo to neví, že srdíčko propíchnuté šípem, které zamilovaní tak rádi po sobě zanechávají, má původ v téhle události, tak by to vědět měl!!!

V neděli jsme pak došli ke kostelu svatého Iva (jmenují se Ivo, i když ještě nejsem svatý, ale jednou budu, snad), který je součástí univerzity a knihovny a je otevřen jen dvě hodiny týdně v neděli od devíti do jedenácti hodin – a NEBYL. Tímto vyjadřuji velké díky a upřímnou vděčnost všem, kteří v našem kraji pečují o to, aby byly naše kostely denně otevřené, čisté, krásné a přístupné všem, kteří o to stojí. PS: Jsem rád, že kdyby svatý Václav potřeboval pomoc, našel by naše kostely otevřené, nemusel by na ně bušit, a tak by u nás nebyl zavražděn, ale mohl žít, což se mu ve Staré Boleslavi bohužel nestalo!

V neděli 6. srpna před jedenáctou nastává ten historický okamžik: Jizera se přestává vlévat do Tibery a Tibera otáčí svůj tok – podle „kázání“ Tomáše Hájka při odjezdu, lidé nastavují záda Svatopetrské bazilice a otáčejí se čelem k nám. Nebe se rozjasňuje blesky fotoaparátů, svižné focení, neboť nedaleko hlídkující vojáci se přibližují a policie přijíždí, ale zvěčnit jsme se stihli a ještě včas odjeli...

A pak již stoupáme vzhůru do známého místa Assisi, kde žili svatý František a svatá Klára, která si dopisovala ze svatou Anežkou Českou, přes koupání v Jaderském moři na pláži Lido di Dante, kde jsme potkali Češky z Jilemnice, do rakouského alpského poutního místa Mariazell.

Nešlo to nezastavit se a dát fotku u geografického středu naší země v Čihošti a navštívit tamní kostel a mého kolegu faráře Toufara... Po malém zastavení v Kutné Hoře, k jejíž katedrále svaté Barbory jsme projížděli po mostě mezi lidmi i svatými – lidé nám mávali a svatí žehnali – oběma děkujeme, se blížíme k horám a domovu.

V neděli 13. srpna jsme na mši svaté v kostele sv. Františka v Tanvaldu, kde

Život v obci

nás mají za malé, avšak vítané zjevení, a pak již přes konvoj policie na Mýtě po 11. hodině dojíždíme do cíle – Harrachova.

Závěrem: Strach je hledání chyb na budoucnosti a člověk nakonec nejvíc lituje toho, co alespoň nezkusil. My jsme se báli, ale zkusili to, a díky Bohu nám to vyšlo.

Děkuji všem, kteří nás zrazovali i povzbuzovali, obojí bylo důležité a pro osobní život velmi užitečné.

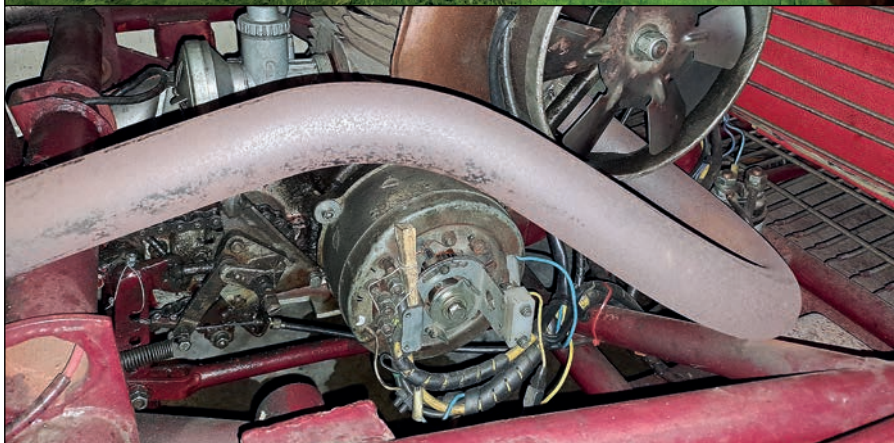
Že i na maličkosti a každém záležití, svědčí naše oprava jednoho velorexu kousek za hranicemi cestou tam. Po dvouhodinovém přemýšlení mechanik Lukáš, povoláním truhlář, uřízl v lese asi pětcentimetrový smrkový kolíček, zajistili jsme ho gumičkou na vlasy a na tuhle vychytávku jsme dojeli tam a zpět, což obnášelo asi 2500 km z celkových 3300 km.

Závěrečný postřeh: Rozdíl mezi lidmi ve městě, když projíždí cirkus – to jako my, jak nás pojmenoval Lukáš, a na venkově je ten, že ve městech lidé jdou s hlavou sklopenou k mobilu nebo k zemi a nevidí a neslyší... Lidé na venkově, když jsme projížděli, mávali, byli zvědaví a neustále se chtěli fotit, vypyťovali se a smáli a fandili...

Neboť s vírou, úsměvem a odvahou se žije líp.

My jsme to zkusili a vyšlo to. Zkusíte to také, my vám k tomu fandíme!

■ **Za putovní velorex tým
farář Ivo Kvapil**

KNIHOBUDKA ANEB JEJÍ NOVÁ PODOBA I POLOHA NA NÁVSI

Před časem, pravda delším časem, byla původní knihovna odinstalována před rekonstrukcí domu čp. 147, původně se měla po rekonstrukci vrátit zpět, jen to nakonec bylo trochu jinak a tak to s návratem přeci jen chvíli trvalo.

Nyní je nová knihovna, jakože fakt nová, díky obci, její maličkosti a úžasnému Lukáši Zajíčkovi, a to u vstupu do tělocvičny a kinosálu ZŠ. Posunula se tedy jen o jedno čp. a pár metrů jinam.

Vytvořil ji pro nás tým Lukáše z firmy Ná-byteček a že umí nejen to jste mnozí poznali i na jeho putování po Peru.

Praktický průvodce aneb Jak knihovna funguje?

Zjistila jsem totiž, že ne všichni vědí, jak knihovny fungují. Ale je to vlastně velmi jednoduché, knihy si zde můžete zapůjčit, vyměnit, odložit, nebo si je vzít. Možné je vše.

A já pak jednou do měsíce přivezu knihy nové, knihovnu přeskládám, doplním či obměním za knihy jiné, nebo alespoň částečně.

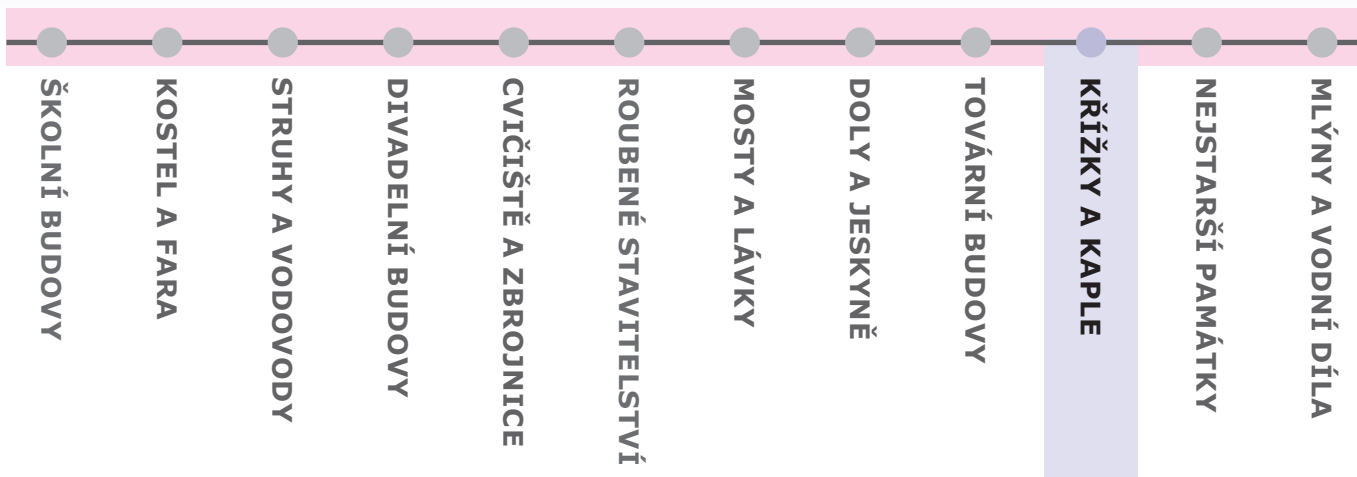
Pokud se vám doma ale vrší knihy, se kterými byste se chtěli rozloučit a do knihovny se momentálně nevejdou, je možné mi zavolat a dohodnout se na předání (774 585 904).

Do konce roku by totiž ještě měla přibýt další dvě místa s knihovnou. Budete pak moci po Poniklé putovat od knihovny ke knihovně. Ale o tom až příště.

Tedy knihám zdar, a knihovněkám zvlášť.

■ Soňa Anna-Marie Fišerová

Ponikelské křížky a kaple

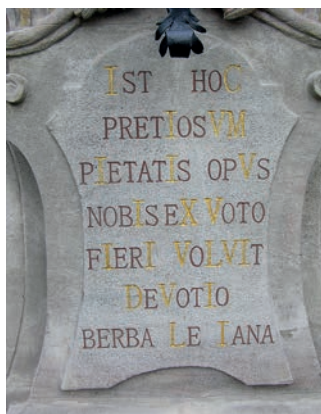
Desátá vycházka po stavebních zajímavostech Poniklé budiž věnována drobným sakrálním stavbám zdobícím komponovanou kulturní krajinu našich zbožných předků. Za cíl si vytýčíme návštěvu volně stojících nábožných soch a křížků a také jedné kaple. Až na jindy si ponecháme stavby umístěné na hřbitovech i pomníky padlým, věnovat se budeme pouze stavbám pocházejícím z 18. a 19. století (které, jak známo, skončilo až tragickým rokem 1914).

Dva Janičci, každý úplně jiný

Sotva můžeme naše dnešní putování vyprávět od jiného, než nejstaršího a zároveň dalece nejskvostnějšího do kamene vysochaného díla stojícího v naší vsi. Socha sv. Jana Nepomuckého u Tuláčkovy návsi je vysoce hodnotná profesionální kamenická práce z roku 1750, po zásluze vedená jako kulturní památka. Jemně tesané rysy světcovy tváře, záhyby látek a krajkovi, jakož i celková vzdušnost a elegance sochařské kompozice odkazují na autora širokého rozhledu, byť jeho jméno nám není známo. Monumentálnost sochy podtrhují masivní kamenná balustráda (zábradlí) a mohutný zdobný podstavec nesoucí krom sochy světce také čtyři andělské hlavy. Přední strana podstavce hlásá latinský nápis, který uvádíme včetně volného překladu.

Poměrně zajímavá je i historie sochy. Původně stála o několik metrů dál (při čelním pohledu směrem vpravo), ustoupila však pozdější stavbě patrového domu pana Josefa Noska (dnes čp. 123 – Kadaví, Janatovi). Sochu tak musel pan Nosek na své náklady přemístit, znovu postavit a „oštafirovat“. K tomu získal povolení jak farního, tak obecního úřadu. Dle zápisu farní kroniky se odehrálo stěhování následovně: „Socha vyzdvížena na jaře r. 1898 – dána byla do dvoru farního – kdež až do podzimu r. 1899 – kde p. stavitelem Hájkem z Roketnice na náklad p. Jaroslava Noska byla na nynějším místě postavena a teprve na jaře r. 1900 – ke dni 16. května 1900 – od p. Jana Holubce natěrače v Poniklé čp. 100 – nově natřena a upravena.“ Oním natřením

IST HOC
PRETIOSVM
PIETATIS OPVS
NOBIS EX VOTO
FIERI VOLVIT
DEVOTIO
BERBA LE IANA

V TOMTO
CENNÉM
ZBOŽNÉM DÍLE
Z OBĚTI NÁM
MŮŽE SE ZJEVIT
BOHABOJNOST
JANA

Baroko bylo až překvapivě hravé – kdo chce, může si vylústit tajenku tak, že sečte nominální hodnoty vyzlacených liter coby latinských číslovek. Pokud barokní autor nepochybil, a pokud se nespletete ani Vy, měli byste se dopočítat letopočtu, kdy byla socha tak umně vytesána.

Černobílý snímek z roku 1963 dokládá, jak plně barevné dřívě sousoší bývalo.

Mohutnou stavbou nepomucenského sousoší v životní velikosti vyvrcholil barokní rozmach Poniklé. Nikdy dřívě a nikdy potom nevzniklo u nás tolik umělecky zajímavého jako v letech na přelomu 17. a 18. věku. Kostel 1682, fara 1721, část kostelní výzdoby cca 1740, a konečně sv. Jan na návsi 1750. Houbeles temno!

se míní dříve běžná polychromie. Dnes se většinou sochy ponechávají v podobě přírodního kamene jen s některými vyzlacenými prvky, dříve však naopak hýřily realistickými barvami.

Přestože je zejména socha sv. Jana vyvedena v kvalitním kameni, více než čtvrt tisíciletí povětrnostních vlivů, ne vždy ideálních restaurátorských zásahů i prašivé lidské sprostoty (zcizení andílků) dovedly sousoší na počátku 21. století až na práh havarijního stavu. Rozsáhlé kompletní restaurování sochy provedl „za pět minut dvanáct“ v letech 2011–2013 akademický sochař Ondřej Sklenář z Lužan. Socha byla také doplněna o věrné kopie čtyř zcižených postranních andílků. Během restaurování byl pod sochou zbudován nový bytelný základ a byla odstraněna nepůvodní betonová deska skrývající část kamenného schodiště. Po dohodě s památkáři byla socha ponechána v barvě přírodního kamene, díky čemuž ještě více vynikne vysoká kvalita kamenické práce.

To přívlačká socha Jana Nepomuckého je „z úplně jiného těsta“. V porovnání s ponikelským kolegou je přívlačká statue rozkošně lidově naivní. Neznámý autor první poloviny 19. století zde vytesal lidovou parafrázi na barokní sochu, která sice neoslňuje kamenickým umem, nicméně svým zasažením do krajiny důstojně představuje nepomucenský kult. Umístěna nad cestou stoupající strmě od železničního přejezdu u pečovatelského domu shlíží důstojně do Jizerského údolí, tak jako stovky a tisíce jiných zpodobnění tohoto světově nejoblíbenějšího českého světce po celém světě (nejvíce ve střední Evropě a díky jezuitským misionářům i v jižní Americe).

Je vlastně obdivuhodné, jakou oblibu si Jan Nepomucký, vrstevník Karla IV. a Václava IV., zhruba tři a půl století po své smrti získal. Vedle silného osobního příběhu nešťast-

Aj, to vzdušné baroko, pohlazení pro oko! Povšimněte si, jak lze do kamene, když se to umí, vytesat jemnost krajky, zvlněnost roucha i jednotlivé vystupující žilky na ruce. A když se až titěrná jemnost detailu spojí s naopak dramaticky laděnou rozmáchlou komposicí, to pak zůstane divák stát v němém úžasu.

Legendami zdůrazňované nevyzrazení zpovědního tajemství bývá symbolizováno prstem na ústech, nebo v našem případě zámek, zde opatrovaným kopiemi dvou andělských hlav. Jiným atributem je jazyk, který měl být nalezen v 18. století v Janově lebce neporušený, a i ten je na ponikelské soše ve zlacené podobě k nalezení.

ného Janíčka z Pomuku v tom jistě svoji roli sehrává z mnoha chytře kalkulovaných důvodů snovaná církevní politika. Svatojánská doba je krásná – den je dvakrát delší než noc, kvete čarobejlí a na Přívlace se (už zase) slaví pouť!

Kompletní rekonstrukci sochy, která se již nacházela v havarijním stavu, provedl v roce 2013 akademický sochař Jiří Kašpar z Mostku. Socha byla v odkazu na barokní (a zde doposud přežívající) tradici decentně polychromována, tedy obarvena. Ne již v oněch až křiklavých barvách, ale v takovém dnešním vkusu přece jenom lépe vyhovujícím decentním pastelovým laděním.

Pokud máte někdo nějaké tajemství, které musí ven, nešeptejte ho do staré zrádné vrby. Svěřte ho šepetem Janíčkovi, ten má uchování tajemství v popisu práce.

Přívlačký svatý Ján v mírně podživotní velikosti je vynášen zdobeným hranolovým dříkem s volutovými křídly a vrchní římsou, který je ještě posazen na mohutném soklu s dalším schodišťovým stupněm u jeho paty. To vše zasazeno do prudkého svahu přidává světcu na monumentalitě.

Jan je v křesťanské ikonografii nejčastěji zobrazován po vzoru sochy Jana Brokoffa z Karlova mostu jako kanovník v chórovém oděvu, tedy v klerice (spodní dlouhé splývavé roucho), rochetě (krajkami zdobené svrchní roucho), almuci (kožešinový plášť) a s biretem (čtyřstranná pokrývka hlavy). Janova svatozář je doplněna pěti hvězdami, v ruce drží kříž a těž palmovou ratolest. Palma je symbolem vítězství, hvězdy zastupují legendu, podle níž vltavští rybáři našli po smrti Janovo tělo, případně pět ran Kristových či písmena latinského tacui (mlčel jsem).

Třikrát za Pannou Marií

V našem údolí vždycky frčely hvězdy! Svatozáře patronů jsou obvykle znázorňovány zlatým prstencem a snad pouze dva světci činí výjimku a kolem hlavy jim případně září svatozář ze zlatých hvězd. Krom již zmíněného Jana Nepomuckého má toto privilegium ještě Ježíšova matka Panna Marie (byť často je nahrazena svatozář symbolem koruny).

První Mariánské zastavení nás čeká na Jilmu u tamní kaple přistavěné ve druhé polovině 19. století k domu čp. 389, na tarasu nad serpentinou místní silničky. Její stavba byla tenkrát soukromým podnikem vzešlým ze zážitků pětice jilemských poutníků do Jeruzaléma. A jelikož Přívlaka s Jilmem bývala přifařena k Roprachticím a vlastního kostela neměla, jedná se o nejvýraznější náboženskou stavbu na našem pravém břehu Jizery. Chvilí to s ní vypadalo vážně bledě, ale díky soukromé iniciativě manželů Jandurových povstala před sedmi lety zpět v původní vnější kráse. Bělostí zářící fasáda přízemní zděné stavby založené na obdélném půdorysu s obloukovým závěrem je dnes zastřešená šindelovou střechou a citlivě doplněna o historicky přesné a vkusné zdobné detaily.

Interiér kaple se, žel, nedochoval, neboť byla její výzdoba roku 1992 rozkradena. A přestože se tak stalo vlastně až docela nedávno, bohužel snad neexistuje jediná pořádná fotografie, která by někdejší výzdobu kaple zachytila (pokud snad ano, prosím, podělte se). Proto budeme muset zapojit představivost a k tomu jedinému dochovanému nápisu „Svatá Maria, oroduj za nás“ si budeme někdejší výzdobu představovat na základě popisu, který mi před lety poskytla paní Miluška Holásková z Přívlaky. Dominantou nevelké kaple byla na oltáři stojící soška Panny Marie se sepjatýma rukama, v nichž držela růženec s dřívkem z Jeruzaléma, odkazem tot' na onu zmíněnou pouť. Marie stála v umělé jeskyni s goticky lomeným vchodem, jejíž stěny tvořila řasená, skálu imitující, textilie. Gotický oblouk portálu do jeskyně byl pak lemován papírovými povoskovanými růžemi.

Na bočních stranách kaple pak stály ještě dvě sošky. Po Mariině pravici svatý Florián s vědrem hasícím hořící budovu a po její levici svatý Jakub. Všechny tři hlavní figury byly vysoké cca 30 až 40 centimetrů a měly být údajně vyřezány místním řezbářem z rodu Štěrů, jejichž potomci dodnes na Jilmu pobývají. Vnější výklenek nad vstupem do kaple pak zdobila ještě soška sv. Prokopa.

Jen krátké zastavení si dopřejeme u přívlacké Panny Marie, která stojí na soukromém pozemku v tichu stromoví jen kousek pod přívlackým Nepomukem. Je to také Panna Marie Růžencová (tedy bez Jezulátka, ale zato s rukama sepjatýma k modlitbě. Socha stojí na kamenném podstavci připomínajícím rozeklanou skálu, která ve svém středu nese desku hlásající:

POD OCHRANU
TVOU
SE UTÍKÁME
SVATÁ BOŽÍ
RODIČKO

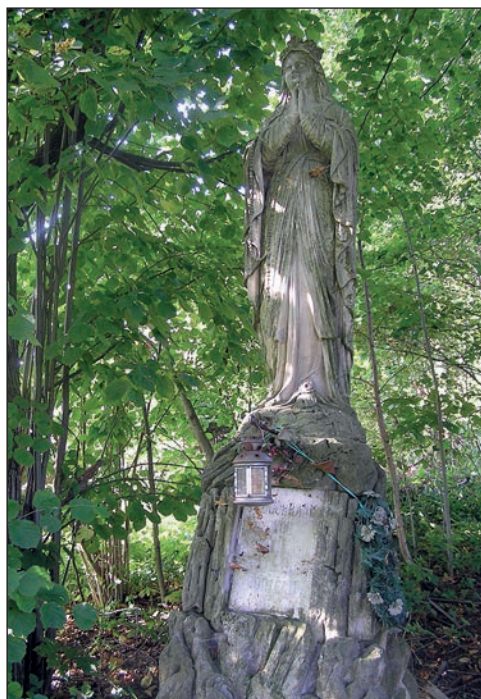
A obsahuje též dataci 1897.

Rekonstrukce kaple v roce 2016 byla skutečně důkladná.

Není to skoro zázrak, když soukromý investor použije své prostředky, aby přednostně opravil svoji kapli a nikoliv svůj s ní sousedící dům?

Panna Marie Růžencová na Přívlace.

Do třetice navštívíme Pannu Marii stojící dnes opět na svém původním místě u ohradní zdi někdejší ponikelské fary. Pečlivě vedená farní kronika nám o jejím pořízení v roce 1908 zachovává poměrně obšírné dobové svědectví pana faráře Josefa Stříbrného, které rádi ocitujeme:

„Občané chovali dávnou touhu, aby v obci byla postavena nějaká socha Mariánská. Touze té bylo za dost učiněno roku 1908. Ve chrámu Páně nalézají se dvě pokladničky pro dárky na ozdobu tohoto chrámu. Vybrané obnosy ukládají se do záložny a znamenají se ve vkladní knížce (...). Dne 1. ledna 1902 vykazuje knížka 5 K 10 haléřů. Od té doby stále výtěžek darů přidáván a úroky připočítávány, tak že dne 1. července 1908 jevila se hotovost 526 K 88 haléřů. Bylo tedy usneseno, ježto ve chrámě nejevila se žádná větší nutná okrasa, z peněz těchto poříditi sochu Panny Marie. Občané, respektive navštěvovatelé Chrámu Páně, chtěli sochu Panny Marie Lurdské. Duchovní správce byl však toho náhledu, by to byla jiná socha, ježto P. M. Lurdskou mají na blízké Přívlastce a na Jestřabí. (Pozn. TH: Panna Marie Lurdská bývá zobrazována v jeskyni, nebo ve skalách, možný je tedy odkaz na obě dříve zmíněné Panny Marie.) Byl náhled jeho za vhodný uznán a dáno mu na starost, by vyjednával se sochařem p. Antonínem Lukšem z Nové Paky jako velmi svědomitým pracovníkem. Bylo mu tedy dopsáno a on sdělil, že má právě hotovou vhodnou sochu Panny Marie Pomocnice. V únoru 1908 jel se duchovní správce s p. Harcubou („Poslů“) do Nové Paky na sochu podívat. Byla nenatřena, ale vypracování se líbilo. Když pak pan Lukeš sám přijel do Poniklé a promluvil s některými občany, udal celkovou sumu se zřízením spojenou, byla socha zakoupena a počátkem července r. 1908 postavena. Dříve bylo nutno upravit místo. Byl vybořen roh ohradní zdi a zeď nově postavena trochu do zadu, by získalo se větší prostory. Socha poté posvěcena dne 19. července r. 1908 nejjednodušším způsobem, neboť hnala se bouře, která po návratu průvodu do chrámu Páně silně burácela. (...)“

Dodejme ještě, že socha stála 340 K a další náklady na převoz a úpravu ohradní zdi činily dalších necelých 70 K.

Další zápis týkající se sochy už tak radostný není, neboť lakonicky konstatuje: „Uvedená socha byla r. 1968 v zimě shozena s podstavce a na 3 kusy rozbita, po opravě postavena v kostele. Stála na místě 60 let a najednou někomu „překázela“

V kostele pak socha stála 30 let, než se roku 1998 za přispění mnoha farníků a obce vrátila na své původní místo. Této slavnosti se účastnilo přes 100 lidí z Poniklé i okolních farností, zpívaly se mariánské písně i loretánské litanie. A stejně jako před 90 lety při prvním svěcení bylo červencové počasí dosti rozmarné. Citujme opět z farní kroniky: „Celý den hustě pršelo a ještě i při mši svaté, ale než vyšel průvod, déšť přestal a slavnost u sochy se konala již za slunečného počasí. Panna Maria to zařídila.“

A tak nad návsí opět bdí Panna Maria a na podstavci má vytesáno:

Svatá MARIA
Matko Boží
pros za nás hříšné
nyní
i v hodinu smrti
naší
AMEN

Nákladem ctitelů Mariánských
Postaveno
r. 1908
obnoveno r. 1998

Mezi lety 1968 a 1998 nalezla na 30 let socha Panny Marie asyl v místním kostele. Natřena byla barvou, která byla před jejím návratem k farní zdi sejmuta.

Slavné procesí z roku 1998 prochází jedním velkým staveništěm, Poniklá toho času budovala svoji kanalisaci.

Podoba sochy Panny Marie s Ježíškem po poslední větší opravě panem Kašparem z roku 2014.

V rychlosti ještě stihneme tři kříže

O volně stojících křížích toho mnoho nevíme, proběhneme si je od nejvýše položeného směrem dolů do údolí.

Kavánův kříž stojí v remízku mezi dvěma lipami západně od Dolečku nad Poniklou na Kavánově roli. Na podstavci prý býval v minulosti výmluvný nápis odkazující k motivaci stavby kříže: „Pán Bůh dva syny vzal, zármutek v srdci zanechal.“ Pochází zřejmě z první poloviny 19. stol., na širokém soklu je osazen kónický hranolový dřík s vrchní římsou vynášející litinový kříž s korpusem Krista.

Kříž „Na stránce“ u rozcestí mezi hořením Kravínem a Zabylým je naopak přístupný velmi pohodlně a díky zbudovanému posezení a luxusnímu výhledu na malebnou Poniklou je častým místem vycházek. Stojí tu od roku 1868 a na svém nízkém soklu je osazen hranolovým dříkem s vrchní římsou vynášející litinový kříž s korpusem Krista a reliéfem Panny Marie. Podstavec hlásá citaci z Novozákonní epístoly k Filipenským:

Bůh vyvýšil ho a
dal jemu jméno
kteréž jest nad
všeliké jméno
aby ve jménu
Ježíše každé ko-
leno klekalo.

A konečně zmiňme ještě **Vítkův kříž** stojící od roku 1871 mezi dvěma lipami u rozcestí cest u „Pískovny“. Jako poděkování za uzdravení ho dal postavit Ignác Holubec na někdejší roli Holubců („Vítků“). Přesný text původního textu se nedochoval, nově oko poutníka čte:

Já jsem
Vzkříšení a život.
Kdo věřil ve mne
byť také umřel,
Živ bude na věky!

Na nízkém soklu je osazen hranolový dřík s vrchní římsou, do níž je vetknut litinový kříž. V roce 2012 Vítkův kříž svým nákladem kompletně opravil Pavel Auersvald, vzhledem k pozdějšímu vandalskému poškození byl pak letos znovu opraven nákladem obce restaurátorem Ivanem Kunetkou.

Je více než potěšitelné, jak se za poslední čtvrtstoletí podařilo postupně opravit veškeré drobné památky, které již mnohdy balancovaly na hraně zkázy. Dnes se všechny nacházejí v uspokojivém stavu vyžadujícím jen průběžnou údržbu. Možná tím nastává čas na debatu, jakou ozdobou veřejného prostoru by mohla přispět naše doba. Jenže víme všichni, jak těžká taková debata bývá...

■ **Pro zpravodaj připravil Tomáš Hájek**

Hlavní zdroje:

- Ponikelská farní kronika
- Jilemnicko – Drobné kulturní památky (kolektiv autorů)
- vzpomínky Milušky Holáskové
- archiv obce Poniklá

Poslední restaurátorský zásah na Kavánově kříži provedl v roce 2014 akademický sochař Jiří Kašpar.

Kříž „Na stránce“ v roce 2006 opravil kovář Martin Manych, fotografie zachycuje současnou podobu památky.

Opakovaně odlomený a vpsledku nekompletní litinový kříž byl nahrazen obdobným historickým kusem, Kristus porýzený ještě Ignácem Holubcem na něj byl přenesen.

POKLADY Z PRELOŽKY X.

Na světě je prý už popsáno na 400 tisíc druhů brouků. Chtěl bych někdy vidět toho, který je všechny pozná. Jako dobrá ochutnávka k takovému setkání jsou rozhovory s Vladimírem Bordem, který má v malíku vše živé, co se šustne kolem Preložky. Je to také pěkná paleta roztodivných stvoření.

hrobařík obecný

klikoroh devětsilový

kousavec hlodavý

střevlík vrásčitý

mrchožrout černý

zdobenec skvrnitý

zlatohlávek tmavý

zlatohlávek zlatý

BEZPEČNĚ PO HORÁCH

Krkonoše jsou sice jediné české hory s vysokohorským rázem, v porovnání s jinými velehorami má však mnoho z nás tendenci je podceňovat. Klima na krkonošských hřebenech je specifické, drsné a nevyzpytatelné. Označení „ostrov arkoalpínské tundry“ může přeci mnohé naznačit.

Že jste místní a hory znáte jako svoje pohorky? Vzpomeňme na majitele Luční boudy, Jakoba Rennera, který při sněhové vánici umrzl za pravého poledne jen čtyři sta metrů od boudy, na které celý život žil a hospodařil.

Než vyrazíte na túru, ať v létě či v zimě, zopakujte si společně pár pravidel, která bychom měli pro vlastní bezpečí a klid dodržovat. Ani sebelepší příprava sice nezajistí, že se nedostaneme do nebezpečné situace. Je ale spolu s našimi zkušenostmi základním předpokladem pro to, abychom tuto situaci zvládli.

Jak se tedy připravit na horskou túru?

Nechod'te sami, nebo informujte vaše blízké o trase

Ideální je samozřejmě vyrazit do hor minimálně ve dvou, nejlépe ve třech. Pokud se hodláte vypravit samostatně, řekněte někomu z vašich blízkých, po které trase se budete pohybovat, případně svou trasu zadejte do aplikace Záchranka.

Stáhněte si do mobilu aplikace Záchranka a Mapy.cz

Obě aplikace patří v současné době k základnímu vybavení (nejen) na horskou túru. Aplikace Záchranka vám usnadní řešení krizové situace a může rozhodnout o tom, zda se k vám složky integrovaného záchranného systému

dostanou skutečně včas. **Stisknutím jediného tlačítka** odešlete v kritické situaci nouzovou zprávu s informací o vaší přesné poloze a zároveň vytočíte linku 155. Při pohybu na horách je velmi užitečné přímé napojení na Horskou službu a využití funkce Elektronická kniha túr.

Mapy.cz vás vymotají téměř z každé šlamastyky. Stáhněte si nejen aplikaci, ale také **offline mapy**, nemusíte pak pro navigaci v terénu spoléhat na data, která mohou být na některých místech v horách a údolích nedostupná.

Obě aplikace jsou ke stažení zdarma na Google Play a AppStore.

Sledujte počasí

Píšeme a mluvíme o tom stále – vysokohorské počasí je zrádné, vrtkavé, a ne vždy lze jeho vývoj předpovídat. Jak řekla meteoroložka Alena Zárybnická v našem podcastu: „**V horách je jinak vždycky úplně všechno.**“ Je tu silnější vítr a tím se počasí mění rychleji. Nelze tedy zcela spoléhat na předpověď aplikací ani na meteorologický radar. Do hor buďte vždy vybaveni na všechny varianty a nenechte se překvapit. Před výletem se podívejte na webkamery, mnoho z nich je umístěno i na hřebenech a přiblíží vám skutečný stav povětrnostních podmínek.

Zjistěte si maximum informací o trase

Důležité jsou přesné informace o délce, převýšení a celkové náročnosti trasy. Doporučujeme si také udělat přehled o tom, zda jsou podél trasy boudy, útulny nebo jiná útočiště pro potřebu odpočinku či občerstvení. Podívejte se, zda nejsou na trase aktuálně omezení či uzavírky. Je to

běžné v souvislosti s údržbou tras, na jaře omezuje vstup na některá místa tokající tetřívky. Informace o uzavírkách či neprůchodnosti tras v Krkonoších najdete na veřejném mapovém portálu Správy KRNP na adrese ags.krnapp.cz/mapy/omezenipruchodu.

Sbalte do batohu vše potřebné

Co by nemělo v batohu chybět, když vyrazíte do hor? Určitě náhradní oblečení (funkční triko, čelenka, čepice, ponožky), nákrčník, lehká bunda, nepromokavá vrchní vrstva nebo pláštěnka, svetr či mikina navíc, lékárnička, opalovací krém a sluneční brýle. Jídlo a dostatek pití.

Dodržujte pravidla v národním parku

Příroda Krkonoš ukrývá poklady světového významu, a právě proto tu byl již roku 1963 vyhlášen národní park. Pravidla chování na jeho území určuje Návštěvní řád a platné zákony. Abychom cenné přírodní dědictví zachovali, je třeba je dodržovat. Jsou jednoduchá, srozumitelná a jejich respektování nikterak nesníží kvalitu a intenzitu prožitku v křehké krajině.

Základní pravidlo zní – zůstaňte na cestě! Ta další si můžete pročíst na webu Správy KRNP.

Pozor na jiná pravidla v Polsku

I na polském území je příroda Krkonoš chráněna národním parkem. Platí zde ovšem trochu jiná pravidla a také poplatek za vstup. Myslete na to, pokud se chystáte sejít

z hřebenů na polskou stranu. Poplatek lze uhradit online a je z něj vyjmuta cesta česko-polského přátelství. Také mějte na paměti, že v polské části parku je turistika povolena pouze od svítání do soumraku a psi mají vstup povolen pouze s náhubkem a na vodítku.

Chod'te beze stop

Co dělat, když příroda volá a horská bouda v nedohlednu? Chovejte se tak, aby navštívené místo vypadalo po vašem odchodu stejně, jako před vaším příchodem. Co neskončí v pytlíku, skončí pod zemí. V klidových územích nechoďte mimo cestu, vyhněte se vodním zdrojům. Základní pravidla shrnuje web www.chodimbezestop.cz.

Naslouchejte povolaným

Zasvětit život pomoci člověku, je velmi šlechetné. Členové **Horské služby** jsou často lidé, kteří v horách vyrůstali a jejichž osud je s nimi navždy spojen. Jsou to také odborníci, kteří musí projít náročnými zkouškami, aby tuto bohu libou profesi mohli vykonávat. Naslouchejme jim, nechme si poradit, buďme při pohybu na horách pokorní. Nikdy nevíme, kdy budeme potřebovat jejich pomoc. Protože, slovy jednoho z horoslužebníků, pana Ludvíka Strejčka: „**Hory to nebezpečí s sebou nesou**“.

Celý článek i s odkazy najdete na www.krkonoze.eu/bezpecne-po-horach

■ **Alena Cejnarová, Krkonoše – svazek měst a obcí, Destinační společnost pro TO Krkonoše**

Krkonoše Jizerské hory a okolí

Váš realitní makléř pro tuto oblast
Plánujete prodat či pronajmou
svou nemovitost?

Jan Jandus

M +420 777 120 502

E jan.jandus@re-max.cz

F JmenoPrijmeniRemax

www.re-max.cz/janjandus

www.re-max.cz/diamondgroup

Realitní služby, jaké si přejete

RE/MAX
Diamond

Literární putování

Libereckým krajem

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

CRYSTAL
VALLEY

Literární putování sklářské na Novoborsko

Putování začneme v **Novém Boru**, kde stojí za návštěvu **sklářské muzeum**, jehož expozice seznamuje s historií a technologickým vývojem sklářského průmyslu od 18. století po současnost. Lze si prohlédnout výrobky různých sklářských technik i historické modely dílen.

Z nedalekých **Arnultovic** pocházel **Franz Rasche** (3. července 1816 – 17. října 1875), který pracoval jako rytec skla a zemřel ve své rodné obci. Napsal knihu **Gedichtenbuch**.

Ve městě se narodil **Johann Mosig** (zemřel zde 16. dubna 1883), doktor medicíny a chirurg, člen spolku Abendgesellschaft von Schülern, který měl za cíl pěstování poezie a vědy.

V Novém Boru se narodil básník **Josef Jaroslav Kalina** (9. listopadu 1816 – 22. června 1847, Praha). V ulici, která je nyní po něm pojmenována, se na jeho rodném domě čp. 109 nachází pamětní deska. Dnes je téměř zapomenutým autorem, ale ve své době byl nazýván druhým Máchou. Jeho epická a lyricko-epická poezie mívá až hororový nádech a souborně vyšla pod názvem **Kšaft a ostatní básně** (1916).

Do Nového Boru jezdila na letní pobyty spisovatelka a novinářka **Marie Majerová** (1. února 1882,

Úvaly – 16. ledna 1967, Praha). Bydlela v domě brusiče skla Antonína Fišera. Majerovou zaujalo téma Rumburské vzpoury, která byla potlačena v Novém Boru. Toto téma se v jejím díle několikrát objevuje a sama se významně zasadila o zbudování pomníku obětí na lesním hřbitově v Novém Boru. Ve svých fejetonech psala také o místních národnostních poměrech. Díky Majerové začali jezdit k Fišerovým také básníci Jaroslav Seifert a Josef Hora.

Jaroslav Seifert (23. září 1901, Praha – 10. ledna 1986, Praha) napsal dvě básně inspirované zdejšími sklářstvím – **Skláři** (ze sbírky **Jaro, sbohem**) a **České sklo** (příležitostná báseň k výstavě čs. skla).

Josef Hora (8. července 1891, Dobříň u Roudnice nad Labem – 21. června 1945, Praha) si město i okolí velmi zamiloval. Napsal o Boru tři básně **Hřbitov v Boru** (sbírka **Tonoucí stíny**), **Sklářské město** a **Jitro v Boru** (sbírka **Tiché poselství**). Pro rozhlas napsal a přečetl přednášku **V kraji sklářů**.

V Chotovicích projdeme lesoparkem místního rodáka **Franze Hantschela** (4. října 1844 – 23. února 1940, Vídeň), významného vlastivědného badatele.

Kromě něj se zde narodil také **Franz Wedlich** (26. června 1854), který působil jako malíř krajinář,

Každý měsíc zveřejníme nový výlet za zajímavými literárními osudy a památkami našeho kraje.

Informace a podklady ke každé vycházce včetně mapy s trasou výletu naleznete vždy na našich webových stránkách a sociálních sítích. Vydejte se s námi odkrýt literární stopy v našem kraji!

f i YouTube

www.kvkli.cz

Literární putování

Libereckým krajem

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

CRYSTAL
VALLEY

mezi jeho díly jsou uváděny např. oltářní obraz v kapli na Kalvárii u Mařenic, obraz na oltáři v kostele sv. Anny ve Skalici u České Lípy či řada originálních obrazů s církevní tematikou včetně oltářního obrazu v kostele v Novém Boru, které vytvořil se svým švagrem Franzem Wernerem, absolventem pražské malířské akademie. V mládí se věnoval též poezii.

Významně je se sklářstvím spojen **Sloup v Čechách**. Broušení optického skla tu roku 1678 zavedl Georg Görner a jeho potomci je udržovali až do 90. let 19. století. Z rodiny je nejznámější výrobce brýlí a dalekohledů Samuel Görner, který žil od roku 1718 jako poustevník v Samuelově jeskyni. V jeskyni se věnoval broušení skleněných čoček, výrobě brýlí a dalekohledů. Strávil tu 17 let, v roce 1735 odešel na nedaleký hrad Sloup, na jehož vrcholu je jeho socha s dalekohledem. Z tohoto rodu pocházel také Anton Görner, jehož prý hrabě Kinský vyslal na 3 roky do Norimberka a po návratu se měl podílet na zřizování prvních zrcadlových továren ve Sloupu. Hrabě Kinský v roce 1756 zřídil poblíž Poustevnického kamene první brusírnu zrcadel. Zároveň pozval z Norimberka odborníky Christiana a Antona Stöhra, kteří v letech 1756–1767 vystavěli dvě zrcadlové továrny v Lindavě. Po jejich dokončení byla výroba zrcadel ve Sloupu zastavena. V roce 1850 založil František Witwer ve Sloupu malírnu skla a porcelánu, o 2 roky později tu vznikla hraběcím zrcadlárnám konkurence založením nové zrcadlářské firmy Josefa Taussiga. V roce 1873 vznikly v bývalém poplužním dvoře pod skalním sukem nové dílny na zdobení zrcadel a továrna na výrobu rámu s parním pohonem, která však nepřekonala starší ruční výrobu. Kinskí také znovu koupili budovu bývalé sloupské zrcadlářny a po přestavbě roku 1883 v ní zřídili brusírnu benátských zrcadel, která se těšila velmi dobré pověsti. V podnikatelské sféře vynikl Adam Grossmann jako sklářský obchodník ve španělském Ca-

dizu nebo Ludwig Gertner (1799–1888), který byl společníkem sklářského obchodu v Amsterdamu. Poblíž je Brýlařská jeskyně, kde se podle pověsti vyráběla optická skla.

Ve Sloupu se narodil významný český historik, vlastivědný badatel, dramatik a básník, zakladatel časopisu Lumír **Ferdinand Břetislav Mikovec** (23. prosince 1826 – 22. září 1862, Praha). Na rodném domě č. p. 181 pod hradem v ulici po něm pojmenované má pamětní desku a na hřbitově je k vidění jeho náhrobek.

Méně známé je, že se zde narodili také dva němečtí spisovatelé. Prvním byl **Franz Puhl** (11. března 1863), poštovní úředník v České Lípě a starosta Sloupu, žijící v č. 15 (dnes Benešova ulice), který publikoval básně,

Druhým byl **Ferdinand Melzer** (1822 – 21. května 1872, Neusandec, Galicie), majitel zahradní restaurace č. 3 u zámku (Benešova) ve Sloupu, od roku 1847 spolupracoval jako literát s pražskou Bohemií a působil jako zemský soudní rada.

Na samý závěr je možné ještě navštívit netradiční technickou památku – **vzorkovnu vitráží** s novogotickou věží v obci **Okrouhlá** nedaleko Nového Boru. Stavba z roku 1893 patřila firmě Meltzer, která zde vyráběla vitrážová okna především do sakrálních staveb. Dnes je objekt v havarijním stavu a nepřístupný.

Františka Dudková Párysová
Marek Sekyra

Literární putování

Libereckým krajem

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

CRYSTAL
VALLEY

ČESKÉ SKLO

Jaroslav Seifert

*Ta pestrá cetka, jež se stkví,
a korál, který krví hoří,
je z moře bídy, z moře zoufalství,
z nejbezpečnějších moří.*

*Ty křehké číšky, které vidíš růst
jak kalich květin, který slunce zlatí,
v těch zakletých vzdech je popraskaných úst,
vzdech, který vyčítá ti.*

*Zní umíráčkem cinkot toho skla,
jež v barvách hraje,
šeptá ti o slze, která se zaleskla,
než skanula v ten tvrdý český krajíc.*

JITRO V BORU

Josef Hora

*Toulám se pod stromy, jež jako hnědé svíce
poslušným plápoem svým oslavují den.
Jdu stezkou, zahalen do vůní pryskyřice,
já, trávy, brusinky, mateřídouška, rmen.*

*S nůšemi na zádech jdou z trhu rané ženy,
les v lokty hází jim přehřle světlých skvrn.
Dobrý den. Guten Tag. A slunce mezi kmeny
se brouzdá pěšinou a zlatí drn i trn.*

*Ptám se, co znamená to jitro, jež mě mívá
jak doznívání snu, plného jasných slov.
Ptám se, co znamená ten příliv melodií,
vsazených v duši mou jak krystal v rzivý kov.*

SKLÁŘI

Jaroslav Seifert

*Když tleskneš prstem
v něhyplný křišťál
a sladký tón se ozve z poháru,*

*kdo pro tvůj zrak
či žízňivý ret zchystal
hru jasných barev, krásnou po jaru?*

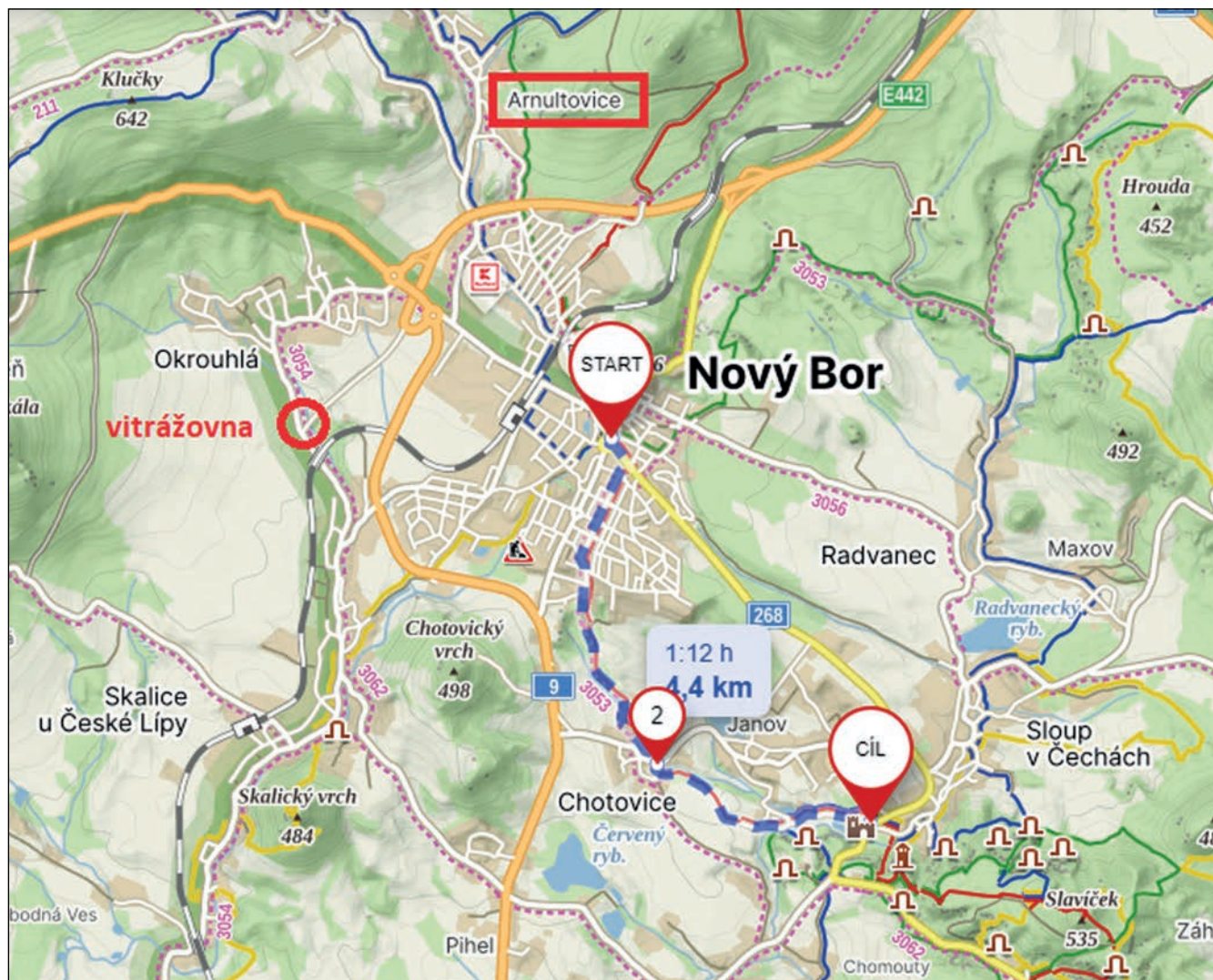
*Pár nízkých domků
přikrčených k mechu,
za oknem dělník skloněn u brusu,*

*hle, číš jak růže,
kterou pro potěchu
tu někdo hodil na lem ubrusu.*

*Z udřených rukou,
z marných lidských vzdechů
to všechno vykouzleno jest.*

*Dech ve vichřici,
která vezme střechu,
a ruka chudých – v pěst!*

Výletní mapa

→ **Start****Nový Bor**

rodiště Johanna Mosiga a Josefa Jaroslava Kaliny
působíště Marie Majerové, Jaroslava Seiferta a Josefa Hory

→ **(2)****Chotovice**

rodiště Franze Hantschela a Franze Wedlicha

→ **Cíl****Sloup v Čechách**

rodiště Ferdinanda Břetislava Mikovce, Franze Puhla a Ferdinanda Melzera

Arnultovice

rodiště Franze Rascheho

OD OVCE K PŘÍZI

část první

Z historie vývoje kolovratu

Ilustrace Al-Maqamat, kresba al-Wasiti 1237.

M. Gandhi – charka.

Přeslice a kolovrat, ilustrace 1385 knihovna Lyon.

Velké kolo, Vallby outdoor museum in Västerås, Švédsko.

Ruční zpracování ovčí vlny je jednou z nejstarších lidských dovedností. Výrobu tkanin lidé znali již v mladší době kamenné, do vlněných látek se oblékali obyvatelé orientálních říší, staří Řekové i Římané. Vlákna se nejprve zkrucovala v prstech za pomoci vřetánka, nejstarší kresby, které zachycují zpracování vláken pomocí kola, pochází z islámských zemí, Číny a Indie.

V Indii se používalo, a někde stále používá k předení kolo, tzv. charka. Kolo bylo používané původně na rozmotávání kokonu hedvábí a spřádání bavlny, je vhodné pro spřádání velmi jemných vláken v rozmezí cca 10–20 mic. Zpočátku bylo použito u charky velké kolo (odtud taky její název charka-kolo) tak jako se dostalo do Evropy. To ovšem bylo velmi neskladné a velmi špatně transportovatelné a bylo pro přádky nutné vymezit větší prostor.

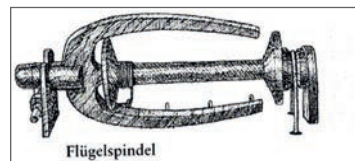
V pozdějších dobách bylo zmenšeno a přizpůsobeno možnostem spřádání pro každého, to bylo M. Gandhím použito jako symbol boje za Indickou nezávislost, kdy on sám předváděl předení na charce, i když předení původně bylo ryze ženskou činností. A charka se díky této snaze stala nakonec součástí Indické vlajky.

Kolem 13. století se začíná šířit kolovrat z islámského světa do Evropy a z této doby pochází i nejstarší dochované evropské kresby kolovratů. O kolovratu šlapacím si můžeme prozatím nechat zdát. Podoba kolovratu v této době je velké, tedy opravdu velké cca 1,5 m v průměru, kolo, poháněné ručně, buď jinou osobou nebo souhrou a dovedností. Tkaní z upředěných přízí je záležitostí mužskou a předení po dlouhá léta zůstává činností pouze ženskou, což historicky zůstává ve rčení, „vymřeli po přeslici“.

Ze stránek historie města Castelnauary té doby: „Kolovrat umožňuje vytvořit nový typ nitě, méně zkrucené než u vřetánka. A tam, kde byly dříve zapotřebí tři nebo čtyři přádky k vytvoření příze, aby se rušný tkalcovský stav zabavil, nyní stačí jedna či dvě.“

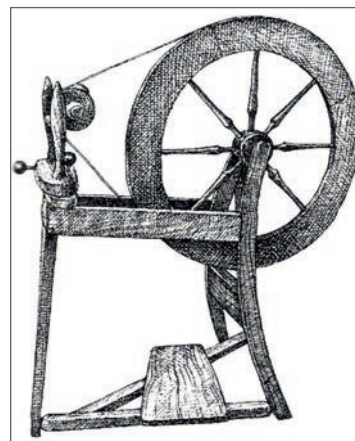
Přádky Castelnauary ovšem staví velké kolovraty před své dveře, na ulici či náměstí. Kolo kolovratu je opravdu velké a manipulace s ním těžkopádnější než u přádky na vřetánku, což však způsobuje nehody na veřejných komunikacích. To je důvodem, proč městská celnice v roce 1333 zakazuje ženám předení na hlavní ulici Castelnauary, „aby neublížily muži ani zvířeti“. Kolovrátky se tedy přesouvají zpět do přílehlých uliček a dvorků.

Velké kolo bylo jedním z dřívějších typů kolovratu. Vlákno se drží v levé ruce a kolo se pomalu otáčí pravou. Velké kolo využívá setrvačnosti kola při pohybu, případně pro použití obou rukou pro předení jím točil někdo jiný. Na rozdíl od charky umožňuje spřádání i kratších vláken, jako jsou ovčí.

Flügelspindel

Vylepšením kolovratů 16. století byl unašeč.

Vylepšením kolovratů 17. století pak šlapací pohon.

Ženy u kolovratu Bethnal Green, London 1908.

Finsko Paulaharju, Samuli 1930.

Po prástkách v Klíčově, konec 19. století.

Přástky.

V 16. století přibyl kolovratu unašeč, který umožňuje zpřesnění tloušťky předené příze a menší zkrut. A v 17. století pak i šlapací mechanismus, který je velkým pomocníkem v synchronizaci kroucení a navíjení. Přesto se dál v mnoha místech světa Velké kolo používalo i na počátku 20. století, což dokládají dobové fotografie.

Až do 17. století se zabývájí předením převážně ženy, a to ze všech společenských vrstev. S příchodem průmyslové revoluce na sklonku 18. století se začíná prosazovat strojové spřádání bavlny. Ruční předení lnu a vlny však přetrvává i nadále. Ze soupisu věci po zemřelých na počátku 19. století v Ústí u Vsetína vyplývá, že dvě třetiny domácností vlastnilo kolovrat, výjimkou nebylo ani vlastnictví 4 kolovratů. Kolovraty byly určeny převážně na předení lnu a jen malé množství jich bylo určeno na spřádání vlny. Není bez zajímavosti, že tehdy domácnosti vlastnily 5× více kolovratů než knih. Předlo se doma pro vlastní potřebu, později podnikatelé dodávali prádlačům surovinu k domácímu zpracování a platili jim za odvedenou práci. Vznikaly první předpisy o kvalitě výrobků. Na přelomu 18. a 19. století se předením lnu, vlny a bavlny v Čechách soustavně zabývala jedna pětina populace.

Jak důležité bylo předení v praktickém i společenském životě našich předků se odráží i v řadě oblíbených pohádek. Přástky, na kterých se za dlouhých zimních večerů často scházely v největší chalupě ženy z celé vesnice, byly příležitostí pro vyprávění příběhů i předávání zkušeností a právě téhle tradici vděčí sběratelé vesnických pověstí a pohádek za mnohou inspiraci.

■ **Soňa Anna-Marie Fišerová**

Přástky, J. Mašek.

Pod horami 7–8/2023

MÍT DOMOV A RODINU
"SAMOZŘEJMOST NEBO VZÁCNOST?"

MÝTY V PĚSTOUNSTVÍ

BÝT PĚSTOUNEM JE STEJNÉ JAKO RODIČEM?

Není, protože děti přijaté do náhradní rodiny přicházejí s vlastní zkušeností a historií, která je často traumatická a klade tím na náhradní rodiče vyšší nároky.

DÍTĚ NAROZENÉ DO BIOLOGICKÉ RODINY

Těšící se maminka, zázemí v rodině

Přirozený rozvoj citové vazby s matkou, přijetí vlastní rodinou

Pocit bezpečí = společné zážitky, smích, blízká osoba

Sebejistě a milované dítě

Znalost vlastní identity (historie rodiny)

DÍTĚ PŘICHÁZEJÍCÍ DO NÁHRADNÍ RODINY

Nejistota v těhotenství, strach z budoucnosti, cigarety, alkohol, drogy...?

Prožití prvotní trauma – odloučení od biologické matky

Nedůvěra = zážitek nepřítomnosti blízké osoby a nedostatečné péče

Dítě nejisté ve vztazích

Problémy s hledáním vlastní identity

Kolektiv pracovníků Společnosti pro podporu náhradní rodinné péče – AMINA s.p.s.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Aktivita je financována z prostředků projektu Systémová podpora práce s rodinou v Libereckém kraji, registrační číslo: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_007/001/3535

www.centrumproctez.cz

www.mitdomovarodinu.cz

www.amina.org.cz

Grafické zpracování propagačního materiálu je financováno Centrem pro rodinu Nárůč, z.ú., z projektu Dáváme rodinám šanci, který je podporován MPSV a Libereckým krajem.

31

v sobotu 23. září 2023 od 13.00
nás na ponikelské návsi čekají

Tuláčkovy slavnosti

s Jindřichem Jindříškem,

Ponikelákem, který ještě za císaře pána
a báťušky cara odešel na ukrajinskou Volyň,
aby tam udělal oslnivou kariéru v hudebninách
a nakonec se vrátil zase s holýma rukama zpět...

 13.00 pozdní oběd, zahájení slavností

 13.30 vernisáž výstavy o Volyňských Čechách, občerstvení

 13.40 komentovaná prohlídka výstavy

 14.00 Český král na Volyni

přednáška pana Vladimíra Turka, předního
odborníka na historii Volyňských Čechů

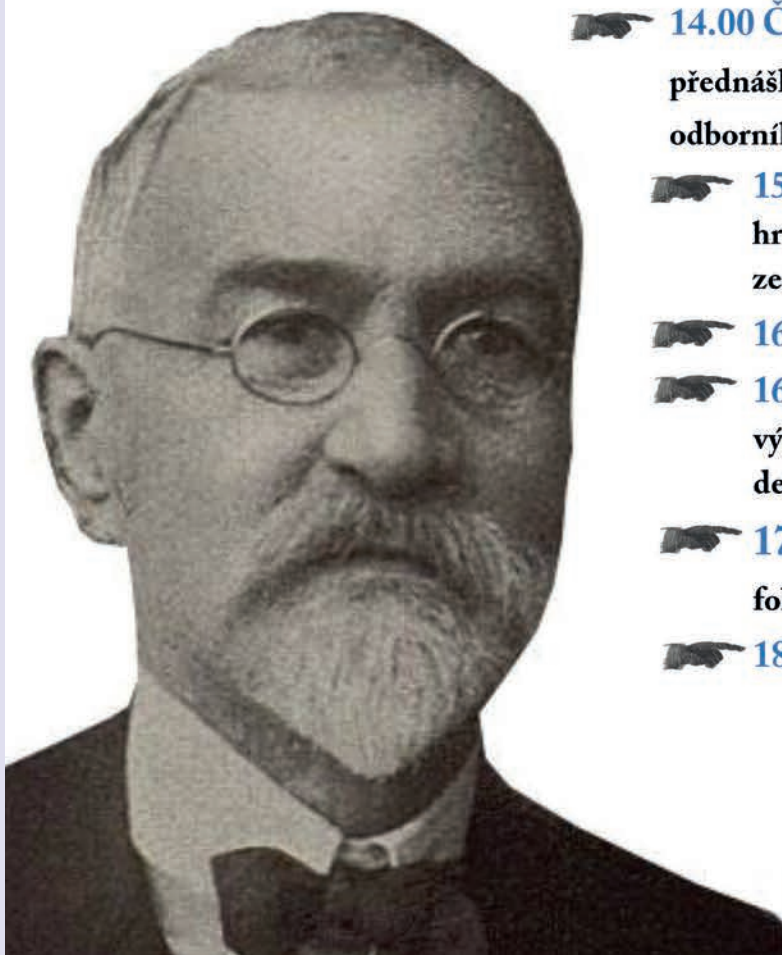
 15.30 Tam a zase zpátky
hrané skečové panoptikální výjevy
ze života oslavencova

 16.00 komentovaná prohlídka výstavy

 16.20 Natoč gramofon
výprava do světa šelakových a vinylových
desek s DJ Martinem Mikulášem

 17.00 koncert kapely Jarret
folkrocková kapela z Liberce

 18.30 Vinyl Master Martin Mikuláš

vstupné zdarma
pořádá Kabinet
kerkonošské slovesnosti
s podporou
Libereckého kraje

Liberecký
kraj

